

plukovník gšt. PhDr. Roman Bis, MBA
Ing. Jan Spišák, Ph.D.

Použití vojenské policie ve vojenských operacích The use of military police in combat operations

RECENZOVANÝ
ČLÁNEK

Vojenské rozhledy, 2015, roč. 24 (56), č. 2, s. 93–110, ISSN 1210-3292 (tištěná verze), ISSN 2336-2995 (on-line).

Abstrakt:

Článek se zabývá použitím vojenské policie v bojových operacích se zaměřením na činnost ve fázi dominance. Popisuje místo a úlohu vojenské policie jako jednotky bojové podpory, analyzuje zkušenosti z minulých a současných operací a specifikuje možné činnosti vojenské policie v dané fázi. V závěru uvádí doporučení pro rozvoj jejích schopností z hlediska vykonávaných činností i možných změn organizačních struktur. Obsah článku vychází ze závěrečné práce účastníka 27. kurzu generálního štábu na Univerzitě obrany.

Abstract:

The article deals with the use of military police in combat operations during dominance phase. It describes the place and role of military police as combat support units, analyzes experience from previous and ongoing operations and specifies the possible activities of military police during this phase. In conclusion it gives recommendations for the development of capabilities in terms of the activities performed and possible changes in organizational structures. The content of the article is based on thesis prepared by the participant of the 27th General Staff Course at the University of Defence.

Klíčová slova:

Vojenská policie, vojenské operace, fázový model, fáze dominance, organizační struktury, schopnosti, bojová podpora, bojové zabezpečení.

Key words:

Military Police, military operations, phasing model, dominance phase, organizational structures, capabilities, combat support, combat service support.

Motto:

„Být připraven na válku je nejúčinnější způsob, jak uchovat mír.“

George Washington
1732–1799

Úvod

Armáda České republiky (AČR) vede vojenské operace na základě rozhodnutí příslušných orgánů politicko-strategické úrovně řízení státu. Síly AČR mohou působit zejména jako součást mnohonárodních uskupení ve společných operacích pod vedením NATO, EU, OSN nebo ad hoc vytvořených koalic. Plné spektrum operací, na kterých se mohou jednotky AČR podílet, vyžaduje současnou kombinaci čtyř hlavních druhů činností: útočných, obranných, stabilizačních a podpůrných. [1]

Podle Doktríny AČR [4] pokrývají vojenské operace celé spektrum činností ozbrojených sil, jež jsou charakterizované cílem, množstvím sil a prostředků, formou činnosti vojsk, prostorem a časem. Zahrnují kombinaci aktivit vojenských sil s jinými, nevojenskými vládními a nevládními aktéry. Operace nejsou striktně vojenským úsilím; v celkovém kontextu řešení konfliktu mohou zahrnovat minimum vojenských akcí. Do operací budou zapojována i uskupení AČR, jejichž prvkem bude i jednotka vojenské policie (VP), která bude vystavena všem složitostem, které může v daném prostoru operace očekávat. Každá z uvedených operací je specifická vzhledem k cílům, jež v ní mají být dosaženy. Pro jednotky VP to znamená disponovat takovými schopnostmi, které jsou pro dosažení těchto cílů potřebné. Zejména to bude významné ve fázi dominance, jejíž charakter je vysoce konvenční, nestabilní a mnohdy nepředvídatelný.

1. Fázový model operace

Každá operace zpravidla probíhá v jednotlivých fázích. Jejich počet může být různý, a to v závislosti na charakteru operace. Fáze je časově a prostorově vymezenou částí operace, v níž se plánuje nebo plní část celkového operačního úkolu. Fáze jsou navrženy tak, aby probíhaly postupně, ovšem některé aktivity dané fáze mohou začít již v předchozí fázi a pokračovat do fází dalších. Na strategické úrovni, při zapojení všech nástrojů státní moci, mohou jednotlivé fáze probíhat i několik let. Ne všechny fáze operace zahrnují boj mezi ozbrojenými (pravidelnými, nepravidelnými) silami. Intenzita vynaloženého vojenského úsilí bude přizpůsobena charakteru fáze a předpokládaným cílům, které mají být na jejím ukončení dosaženy. Jednotlivé fáze by měly ve svém počátku splňovat určitý soubor opatření, které definují její počátek. V závěrečné části každé fáze by měl být splněn soubor daných podmínek a tím definovat její ukončení. Konečné podmínky jedné fáze by měly být výchozími podmínkami fáze následující.

Doktrinální publikace rozlišují zpravidla tyto fáze operace: fáze 0 – formování; fáze I – odstrašení; fáze II – převzetí iniciativy; fáze III – dominance; fáze IV – stabilizace; fáze V – umožnění aktivit civilních aktérů. [2]

S ohledem na cíl článku je pozornost dále věnovaná pouze fázi dominance.

Dominance, která představuje její třetí fázi, je zaměřena na zlomení vůle a odhodlání nepřítele vést organizovaný odpor nebo v nebojové situaci (operaci nižší intenzity) kontrolovat operační prostředí. Úspěch v této fázi závisí na převaze vlastních schopností a přemožení (zdolání) schopností protivníka v rozhodujícím čase a místě. Tato fáze zahrnuje plné využití schopností sil a jejich vhodné sekvenční zasazování v operačním prostoru tak rychle, jak je to možné. Když je tažení nebo operace zaměřena na konvenční síly protivníka, fáze dominance je obvykle ukončena rozhodujícími operacemi, které nutí nepřítele kulminovat a vedou k dosažení operačních cílů. Rozhodující operace proti nepravidelným hrozbám jsou charakterizovány kombinací tradičního „pravidelného“ i „nepravidelného“ válčení (protipovstalecké, stabilizační a protiteroristické operace jako podmnožiny) a vedením informačních operací. Operace v této fázi se mohou pohybovat od rozsáhlých bojů až po různé stabilizační činnosti, v závislosti na povaze nepřítele.

V každém případě lze předpokládat širokou škálu aktivit a různorodých činností nasazených sil a prostředků. Fázi dominance budou intenzivně charakterizovat časté přesuny sil a prostředků. Bojové jednotky a uskupení se budou přesunovat z prostorů soustředění (základů, předsunutých základů apod.) do prostorů nasazení. V rámci přenášení hlavního úsilí budou prováděna přeskupení sil a prostředků a bude probíhat střídání jednotek, které případně ztratí bojeschopnost. Musí se tedy kalkulovat s přesuny z týlu k frontě, od fronty do týlu i přesuny podél fronty. V některých typech operací se musí počítat s nekompaktní linií dotyku s nepřítelem, což bude intenzitu přesunů bojových jednotek násobit.

Velmi intenzivně se velitelé i vojska musí zabývat otázkami častých kontaktů s osobami, jejichž cíle na bojišti i v zázemí mohou být různorodé. I přesto, že mezinárodní humanitární právo předpokládá na bojišti jen komatanty (před zahájením konfliktu se uvažuje o odsunu civilního obyvatelstva), lze s vysokou mírou pravděpodobnosti předpokládat, že tomu tak nebude. Proto jednou ze skupin osob, se kterými je na bojišti potřeba kalkulovat, jsou místní civilní obyvatelé. V určitých etapách dominance se mohou cítit natolik ohrožení, že se budou pokoušet o přesuny do stabilnějších oblastí v malých i větších skupinách. Další skupinou osob na bojišti nebo následně v týlu mohou být jednotlivci až skupiny dezertérů, kteří vyhodnotí svoji situaci jako beznadějnou a pokusí se přejít na naši stranu. Je nutné věřit v morální kvality příslušníků vlastních jednotek, nelze však vyloučit v této skupině osob ani vlastní vojáky. Další skupinou osob mohou být zajatí příslušníci nepřítele. O všechny výše uvedené osoby je nezbytné zajímat se ve všech fázích jejich působení na naše vojska – pohyb a zajištění v prostoru činnosti bojových jednotek, jejich shromažďování v místech a prostorech, doprovody do stanovených prostorů, případně jejich zajištění a střežení.

Vše výše uvedené bude klást velmi vysoké nároky na rozhodování velitelů a úkolování vojsk k plnění celého spektra mnohdy se překrývajících činností. Lze předpokládat, že mohou nastat situace, kdy vyčleňované síly a prostředky nebudou kapacitně schopny plnit všechny momentální úkoly standardními operačními postupy a kompetentní velitel bude muset delegovat některé úkoly na jiné jednotky (například ochrana a obrana místa velení apod.).

2. Co naznačují zkušenosti z působení VP v operacích

Vojenská policie USA má z minulých operací bohaté zkušenosti [3], které lze aplikovat i na naše podmínky. V operaci Irácká svoboda došlo ve srovnání s úkoly, které VP do té doby plnila k výrazné změně. Těžiště plněných úkolů spočívalo zejména ve stabilizačních policejních operacích, na kterých se podílely tzv. policejní styčné týmy, a **v operacích se zadrženými osobami**. Byl to důsledek změny v podpoře zabezpečení bojových jednotek na moderním válčišti. VP se podílela na zabezpečení bojových jednotek zejména prostřednictvím bezpečnostních operací, **operací na podporu pohybu jednotek** a operací se zadrženými osobami (primárně zaměřenými na válečné zajatce). Tyto úkoly byly plněny hlavně v týlovém prostoru divizí a armádních sborů v průběhu vedení bojových operací. Výsledkem toho bylo, že VP byla občas nucena plnit úkoly „lehké pěchoty“ v tomto týlovém prostoru.

V důsledku této změny musely jednotky bojových brigád ve svém prostoru odpovědnosti plnit do té doby tradiční úkoly VP (ostraha hlavních míst velení, zabezpečení mobility a manévru jednotek, check point – CP a jiné). VP byla na základě rozhodnutí nadřízených a vzhledem ke stále větší aktivitě povstalců využívána primárně k plnění úkolů v policejních operacích k prosazení práva a pořádku v prostoru odpovědnosti, v policejních stabilizačních operacích a v operacích se zadrženými osobami. To všechno kladlo následně velké nároky na důslednou spolupráci s nově utvářenou iráckou policií.

Následkem nedostatku počtu vojenských policistů požadovali velitelé brigád, aby se na zabezpečení těchto dvou primárních oblastí podíleli i příslušníci kriminální služby, jejichž specializace byla naprosto odlišná. Požadavky velitelů na zabezpečení stabilizačních policejních a zadržovacích operací jasně ukázaly na nové požadavky, které musí tito příslušníci plnit. Při operacích v zacházení s válečnými zajatci se jednalo zejména o výslech těchto osob ve spolupráci s zpravodajskými orgány a jejich následnou evidenci a porovnání s doposud zřízenou databází (otisky prstů, DNA).

V průběhu války v Iráku vyvstala potřeba nových požadavků na osobu *Provost Marshal* (PM) [4] na úrovni sboru a divize; na základě toho došlo k přidělení dalších sil a prostředků přímo do jeho podřízenosti. I když některé zkušenosti byly získány při činnostech plněných hlavně ve fázi stabilizace či rekonstrukce, je předpoklad, že obdobné činnosti budou jednotky VP plnit i při dominanci, a to zpravidla v týlovém prostoru.

3. Zkušenosti Vojenské policie ČR v zahraničních operacích

VP ČR se účastnila operací v Jugoslávii, Chorvatsku, Bosně, Kosovu, Kuvajtu, Iráku, Turecku, Makedonii, Afghánistánu, Pákistánu, Litvě a Mali. Během nasazování v zahraničních operacích se postupně stala nezbytnou součástí kontingentů nebo úkolových uskupení AČR. V počátku VP působila spíše jako podpůrná část kontingentu, postupně však přecházela od zajištění vlastních vojsk ke specifickým policejním činnostem. Úkoly k zajištění nebo podpoře smíšených kontingentů (úkolových uskupení) směřovaly především do aktivit dopravně pořádkové služby (DPSI), trestněprávní oblasti, preventivní činnosti a do oblasti ochranné služby.

Analýzou zkušeností a vyhodnocením činnosti jednotlivých kontingentů lze dojít k závěru, že mezi nedostatky jednotek VP patřilo hlavně vytváření ad hoc organizačních struktur do operací a rozdílná vycvičenost osob při jejich výběru do kontingentu z jednotlivých velitelství VP. Výcvik a sladění jednotek VP tak musely být provedeny až v rámci přípravy do operace. Dalším недостатkem byla nízká jazyková připravenost příslušníků VP. [5] Uvedené nedostatky bude potřeba eliminovat, aby nasazeným jednotkám AČR byla zajištěna kvalitnější policejní podpora.

4. Předpokládaná činnost Vojenské policie ve fázi dominance

Z předchozího popisu prostředí operace vyplývají obecné, ale i specifické úkoly i pro VP. Některé činnosti mohou jednotky vykonávat po celou dobu operace; mezi takové patří např. ochrana hlavního místa velení, shromažďování a předávání zpravodajských informací, podpora protidiverzních operací, kontrazpravodajská podpora, ochrana informací, speciální kynologické činnosti a další. Fáze dominance však bude vyžadovat ve vysoké míře plnění některých dalších specifických činností, kterými budou zejména:

- Činnosti na podporu pohybu a manévru jednotek;
- Činnosti se zadrženými osobami;
- Biometrie.

4.1 Činnosti na podporu pohybu a manévru jednotek

Cílem činností na podporu pohybu a manévru je zabezpečení efektivního a plynulého provozu vojenské dopravy. VP při nich řídí dopravu na hlavních komunikacích tak, aby byl zajištěn bezproblémový přesun aliančních nebo koaličních jednotek v prostoru nasazení, provádí průzkum tras přesunu, kontroluje podezřelá vozidla a osoby, řídí dopravu ve výchozích místech a v rozchodištích nebo získává informace od představitelů místní samosprávy. Naplnění těchto aktivit ze strany VP bude vyžadovat:

- Zabezpečit **řízení dopravy dle standardů NATO**. Je vysoce pravděpodobné, že ve fázi dominance bude docházet k přesunu velkého množství techniky. Může rovněž nastat křížení vlastních tras s trasami pohybu uprchlíků nebo bude nutné určit priority mezi vlastními vojsky.
- Podílet se na **zajištění bezpečnosti** přesouvajících se vlastních vojsk. Ochrana konvoje je v odpovědnosti velitele konvoje. Podíl VP na tomto úkolu lze spatřit v ovládnutí problematických úseků či klíčových bodů na trase přesunu. Bude nutné **zabezpečit klíčové body na trasách přesunů** jako jsou např. mosty, tunely, mimoúrovňové křižovatky, horské průsmyky nebo průjezdy zastavěnou oblastí.
- **Značení hlavních zásobovacích tras** (MSR – Main Supply Route) jako jednu z nejdůležitějších činností VP, aby nedošlo k dezorientaci jednotek při zásobování nebo přísunu posil. [6]
- Podílet se na **zamezení narušování zásobovacích tras** nepřitelem nebo pomocí civilního neozbrojeného obyvatelstva formou demonstrací a blokád. Ve fázi dominance lze předpokládat, že vlastní jednotky budou postupovat vpřed, budou

spotřebovávat velké množství munice a pohonných hmot, budou mít zraněné nebo nemocné příslušníky, kvůli čemuž bude nutné provádět manévr vlastních vojsk nebo zasazení zálohy apod.

- **Podílet se na činnostech spojených s udržením pořádku ve zničených oblastech** a zabránit případnému rabování nejen ze strany vlastních vojsk, ale, jak v dnešní době ukazují zkušenosti, hlavně ze strany místního obyvatelstva.
- Ve spolupráci s jednotkou CIMIC a úřady místní samosprávy zabezpečit **navedení proudů uprchlíků** nebo dočasně vysídlených osob do uprchlických táborů, tak, aby nebránily zásobování vlastních sil. [7]
- Volbou vhodných tras, času a způsobu transportů zadržených osob **zabránit narušení pohybu** vlastních vojsk. K dalším vykonávaným činnostem bude patřit identifikace dezertérů z vlastních řad a nepřátelských vojáků, jako i pomoc vlastním ztracencům, aby se dostali co nejdříve k organické jednotce.

4.2 Činnosti se zadrženými osobami

V tomto případě se jedná o jeden z hlavních úkolů, které velitel úkolového uskupení bude v průběhu vedení operace po VP požadovat. Péče o zadržené osoby v souladu s mezinárodním právem může být kritickým bodem úspěchu operace, v kontaktu s informačními operacemi či veřejným míněním. Tyto činnosti se týkají všech zadržených osob. Účelem zajetí je zabránit příslušníkům nepřátelských ozbrojených sil, aby se znovu zúčastnili vojenských akcí. Vzhledem k současným typům konfliktů, kdy často není možno identifikovat protivníka, je nutné co nejdříve určit status této zadržené osoby. Je vyžadováno, aby v souladu s mezinárodním humanitárním právem bylo zacházeno i se zajatými členy různých povstaleckých skupin, teroristy i kriminálními živly (rabování, trestná činnost). Do této oblasti rovněž patří zacházení se zadrženými osobami, které jsou příslušníky našich ozbrojených sil, a to v případě, že se dopustily protiprávního jednání, nebo osoby, u nichž dosud není jasný jejich statut a nebylo o nich možno rozhodnout.

Je však nutné si uvědomit, že ne všechny činnosti se zadrženými osobami jsou v kompetenci VP. Jestliže někde při bojové činnosti protivníkův voják dá najevo, že se vzdává, je nutné, aby prvotní úkony (odzbrojení, prvotní prohlídka, odebrání věcí) provedli ti vojáci, kteří ho mají v moci jako první. Je nutné mít vždy na paměti zpravodajskou hodnotu tohoto „materiálu“. Tito vojáci zároveň musí tyto zadržené osoby soustředit a co nejrychleji odsunout do shromaždiště. Za jejich bezpečnost je zodpovědný velitel jednotky, další činnosti by pak měly být ale v kompetenci VP, nebo by se na nich měla podílet. Po VP bude požadováno:

- Podílet se na **činnosti ve shromaždišti zadržovaných osob** na úrovni brigády nebo zadržovacích táborech na úrovni divize nebo sboru.
- Zabezpečit **transport zadržených osob** do zadržovacího tábora nebo dlouhodobých zadržovacích táborů.
- **Podílet se na technickém vyhodnocení odebraných věcí** a stanovování toho, co bude zadržovaným osobám v souladu s Ženevskými konvencemi vráceno.
- **Podílet se na chodu, nebo dohlížet na činnost v zadržovacích zařízeních.**
- Zabezpečit **zadržování vlastních vojáků z důvodu protiprávního jednání** (dezerce, rabování, znásilnění, vražda apod.).
- Provádět **evidenční úkony se zadrženými osobami**, k tomu využívat biometrii.

4.3 Biometrie

Na základě vyhodnocených hrozeb v současném světě a nutné potřebě identifikovat protivníky, jakými jsou zahraniční bojovníci, teroristé, novodobí piráti operující na moři a další, a v případech, kdy jsou vedeny cílené útoky na jednotky NATO, operace nepřátelských zpravodajských služeb uvnitř NATO, napadání elektronických systémů hackery, zavedla Aliance pro potřebu vyhodnocování oblast vojenské biometrie.

Program vojenské biometrie v prostředí NATO byl zaveden před 4 lety, kdy se především zpravodajské služby států Aliance dohodly na cílech za pomoci nových technologií, které je možné použít v průběhu zahraničních operací na ochranu vlastních jednotek, za přispění vzájemné výměny informací. Součástí biometrie je provádění sběru biometrických dat, jako jsou otisky prstů, obraz sítnice, fotografie obličeje, DNA a záznam hlasu. VP se stala gestorem schopnosti biometrie pro celé ozbrojené síly České republiky a deklarovala záměr dosáhnout tuto schopnost pro potřebu Aliance a v závislosti na plnění jednotlivých úkolů v rámci operací spolupracovat na odběru či výměně odebraných biometrických dat.

VP v zahraničních operacích (v rámci své působnosti) bude, společně s ostatními složkami OS, zajišťovat sběr biometrických dat, pro potřebu ochrany vlastních i koaličních sil. Z hlediska biometrie bude po VP požadován sběr biometrických dat, jejich předání kompetentním orgánům, sdílení, vyhodnocování a identifikace protivníka.

5. Determinanty požadavků na schopnosti VP v operacích

Pro stanovení pravděpodobných činností VP v operacích ve fázi dominance je nutné vycházet ze souboru všech požadovaných činností, které plní jednotky VP a následně identifikovat takové, které budou nejpravděpodobněji vykonávané ve fázi dominance. Požadavky na schopnosti všeobecně vychází ze tří základních zdrojů, kterými jsou doktrinální požadavky, požadavky z Konference náčelníků vojenských policí NATO a požadavky z cílů výstavby schopností – Capability Targets 2013. Mimo tyto tzv. oficiální požadavky lze uvažovat o potřebě rozvoje schopností i z hlediska názorů a doporučení odborníků na použití jednotek VP v operacích. Jejich stanovisko lze rovněž považovat za rozumnou alternativu, vhodnou k úvaze o rozvoji schopností VP.

5.1 Doktrinální požadavky

Jednotlivé typy činností determinují požadavky na schopnosti, kterými VP musí disponovat. ČR se zavázala, že jednotky VP budou naplňovat schopnosti pro tyto činnosti do 25. června 2016. Podle doktríny STANAG 2226 Ed 2, *NATO Military Police Guidance and Procedures* jsou rozlišovány tři úrovně požadovaných schopností:

- **Úplná schopnost** je definována souborem schopností pro danou činnost, kterou je jednotka VP schopna vykonávat od plánování, organizování, výcviku, materiálního vybavení, personální obsazení až po sladění jednotky, nasazení do operace a splnění úkolu.

- **Částečná schopnost** je definována především tím, že požadovanými schopnostmi provádět danou činnost VP nedisponuje, ale předpokládá jejich rozvoj.
- **Žádná schopnost** je definována tím, že požadovaná činnost buď nemá legislativní podporu z národní strany, nebo je konstruována na jinou požadovanou činnost.

K naplnění požadovaných schopností podle závazku je třeba provést porovnání požadovaného stavu se skutečným a podle výsledku pak zahájit tvorbu, rozvoj nebo zachování schopností, které budou pro činnost VP vyžadovány.

5.2 Požadavky z konference náčelníků vojenských policíí NATO

V září 2014 se v Berlíně setkali čelní představitelé vojenskopolicejních sil členských a partnerských států na Konferenci náčelníků VP NATO. Na programu jednání byly body týkající se změn bezpečnostního prostředí a reakce vojenských policejních sil na vývoj v budoucnosti. Značnou pozornost účastníci věnovali rovněž otázkám využití biometrických metod. Účastníci konference mimo jiné prodiskutovali studii *NATO Future MP Capability Study*, která se věnuje potřebě nových budoucích schopností vojenských policíí Aliance. Konferencí bylo přijato stanovisko ohledně takových činností VP, u kterých se v následujících letech předpokládá rozvoj. [8] K takovým patří:

- **Zabezpečení přesunu uprchlíků a vysídlených osob.** Počet osob snažících se dostat z míst bojů do bezpečných oblastí bude v konfliktech značný.
- **Zacházení se zadrženými osobami.** I když se jedná primárně o zodpovědnost hostitelského státu, může být pro zabezpečení tohoto úkolu, vyžádána asistence příslušníků VP.
- **Biometrie.** Tato schopnost bude mít stále větší vliv na plnění i dalších úkolů, na kterých se podílí jednotky VP. I zde je kladen důraz na sdílení dat, jež bude velmi ovlivněn rozvojem moderních technologií v této oblasti.
- **Získávání informací.** V následujících letech bude pro vzájemnou spolupráci velmi důležité vzájemné sdílení informací. Z tohoto důvodu bude kladen důraz na vytvoření společného systému sdílení policejních informací.
- **Potlačování nepokojů, kontrola davu (CRC – Crowd and Riot Control).** V této oblasti bude nutné sjednotit standardní operační postupy a technické vybavení.
- **Prosazení práva a pořádku.** S příchodem stabilizačních a rekonstrukčních operací nabírá tato schopnost stále víc na významu. Pro VP to bude znamenat nákup nového vybavení, zejména zbraní s nesmrtícím účinkem.

5.3 Požadavky z cílů výstavby schopností – Capability Targets 2013

VP v současné době plní také úkoly k dosažení cílů výstavby požadovaných schopností VP, podle *Capability Targets 2013*. [9] Jednou z požadovaných schopností je připravit a nasadit dva týmy instruktorů VP k zabezpečení výcviku 800 frekventantů.

Další dosahovanou schopností VP je rozvíjení a praktické použití biometrie s cílem shromažďovat, vyhodnocovat a poskytovat biometrická data pro podporu operací NATO, v souladu se standardy NATO v boji proti povstalcům, při podpoře Counter Improvised Explosive Devices (C-IEDs) a v dalších aktivitách, spojených s ochranou sil a s možností sdílení biometrických dat.

Poslední dosahovanou schopností podle Capability Targets 2013 je budování neletálních schopností. Tím bude zajištěno:

- identifikace osob a sledování trasy pohybu osob v určených prostorech nebo budovách, při zajištění možnosti výzvy, omezení pohybu, zamezení vstupu do určených prostorů a budov, vyklizení určených prostorů a budov za použití síly, neutralizace a odzbrojení osob, včetně kontroly davu;
- u vozidel omezení pohybu, násilné zastavení vozidla nebo neutralizace vozidla.

5.4 Názory odborníků na požadavky na činnosti VP ve fázi dominance

K identifikaci požadovaných činností VP ve fázi dominance bylo (mimo zobecněné zkušenosti z operačního nasazení jednotek VP) využito rozhovorů s odborníky v dané oblasti, kteří mají dostatek zkušeností z oblasti činnosti VP nebo spolupráce s VP na území ČR i v zahraničí. Jejich názory významně přispěly k vytvoření si uceleného obrazu o souboru činností, které velitel úkolového uskupení může po VP požadovat v operaci ve fázi dominance. Jejich stanoviska a doporučení jsou zahrnuty v celkovém souboru požadavků na schopnosti, uvedeném v tabulce 1.

6. Identifikace slabých stránek jednotek Vojenské policie – impuls k nápravě

Závěry z analýz poznatků a zkušeností jednotek VP získaných z operací, charakteru možné činnosti ve fázi dominance, neformálních doporučení a zhodnocení stávajících schopností VP, naznačují některé slabé stránky, jež mohou omezovat působení jednotek VP v budoucích operacích ve fázi dominance. V souhrnné tabulce (tabulka 1) je uvedeno, jak kterou oblast nedostatků nebo doporučení řešily jednotlivé analytické kapitoly. Jsou zde specifikovány pouze ty slabé stránky, které byly identifikovány (potvrzeny) alespoň ve dvou analýzách. Jednotlivé oblasti označením „Ano“ naznačují potřebu rozvoje schopností v dané oblasti. Uvedené číslo ve sloupci „Preference odborníků“ znamená počet preferencí v poměru k celkovému počtu (14) dotazovaného vzorku odborníků, jež byly přisouzeny dané oblasti.

Tabulka č. 1: Identifikace slabých stránek jednotek VP pro operace ve fázi dominance.

	Řešená oblast	Jednotlivá východiska z analýzy							Nutnost rozvoje, opatření
		Předpoklad činnosti	Zkušenosti z operací (slabá stránka)	Struktury ednotek VP	Konference náčelníků VP	CT - 2013	Preference odborníků	Doklad schopnosti	
	Kapitola	1.1.3	2.1	2.2	3.2	3.3	3.4	3.1	
1.	Dohled nad pohybem uprchlíků a utečenců	Ano	x		rozvoj		12	Částečná	Ano
2.	Zabezpečení přesunů, řízení provozu vozidel	Ano	x				10	Částečná	Ano
3.	Značení tras přesunů, MSR	Ano	x				10	Žádná	Ano
4.	Předávání informací	Ano	x				9	Částečná	Ano
5.	Dohled nad bodem vstupu	Ano	x				9	Částečná	Ano
6.	Dohled nad pořádkem a bezpečností ve zničených oblastech	Ano	x		rozvoj		8	Částečná/ Úplná	Ne
7.	Zabezpečení objektů, materiálu a dokumentů	Ano			útlum		9	Částečná	Ne
8.	Prověřovací operace, lustrace osob	Ano	x				8	Částečná	Ano
9.	Podpora protidiverzních operací	Ano					8	Částečná	Ne
10.	Transport EPWs do zajateckého tábora sboru	Ano	x				14	Částečná	Ano
11.	Eskortace EPWs do shromaždiště brigády	Ano	x				14	Částečná	Ano
12.	Sřežení EPWs v shromaždišti	Ano	x				12	Žádná	Ano
13.	Sběr informací (výslech)	Ano	x				11	Částečná	Ano
14.	Biometrie	Ano	x		rozvoj	gesce	11	Žádná	Ano
15.	Zpracování informací, evidence, databáze	Ano	x		rozvoj		10	Žádná	Ano
16.	Zadržování vojáků vlastních sil	Ano	x				11	Částečná	Ano
17.	Absence pozice PM v jednotkách VP	Ano	x	Pozice chybí					Ano
18.	Jednotky VP do operací		x	Není kompaktnost					Ano
19.	Výkonné prvky ve struktuře čtyř VP PrÚU		x	Nedostatek prvků DPSI					Ano

Zdroj: Vlastní

Identifikace nejpravděpodobnějších činností VP ve fázi dominance a jejich porovnání s požadovanými a v současné době dokládanými schopnostmi VP prokázaly, že stávající schopnosti jednotek VP nepostačují pro jejich plnohodnotnou činnost ve fázi dominance. Z toho vyplývá, že je potřeba přijmout některá legislativní, výcviková, materiální, organizační a strukturální opatření, aby tyto nedostatky byly eliminovány.

7. Návrh rozvoje schopností VP pro budoucí operace

Potřeba přijetí opatření k rozvoji schopností VP se týká zejména tří základních oblastí činnosti. Těmi jsou **značení tras přesunů** a **MSR, činnosti se zadržnými osobami** a **biometrie**. Pro rozvoj schopností bude rovněž nutné zohlednit jednotlivé funkční oblasti DOTLMPI (doktríny, organizační struktury, výcvik, velení a řízení, věcné prostředky, personál, infrastruktura, interoperabilita), zajišťující komplexní vnímání všech aspektů schopností. Navrhovaná opatření pro jednotlivé oblasti jsou uvedena v tabulkách č. 2-4. Opatření současně vyjadřují žádoucí účinek, kterého lze dosáhnout přijetím daného opatření.

7.1 Činnosti na podporu pohybu a manévru jednotek

Opatření pro získání schopností v oblasti značení a zabezpečení tras přesunů a MSR jsou uvedeny v tabulce č. 2.

Tabulka č. 2: Návrh získání schopností pro značení a zabezpečení tras přesunů a MSR.

P. č.	Činnosti	DOTLMPI	Návrh/náprava	Účinek/efekt
1.	Značení a zabezpečení tras přesunů a MSR	M, I	Pořídít prostředky pro značení tras dle AMovP-1, jako kontejnerovou soupravu.	Značení tras v souladu se standardy NATO. Snížení počtu příslušníků VP, potřebných k navádění vlastních sil.
		T	Získat znalosti a dovednosti pro značení tras přesunů.	Snížení možnosti dezorientace vlastních jednotek v prostoru operace.
		T	Vycvičit jednotky VP ke zvládnutí činností k ovládnutí klíčových bodů na trasách přesunů.	Zvýšení ochrany přesouvajících se jednotek.

Zdroj: Vlastní

Při pořizování prostředků pro značení tras dle AMovP-1 [10] je nutné zohlednit nutnost reflexního značení nebo osvětlení značení. S největší pravděpodobností v budoucnu dojde ke změně technologie ve značení tras vzhledem k náročnosti vytyčování, k potřebě skrytého značení před nepřítelem a zamezení proti sběru či ovlivňování takového značení. Ve výcviku v taktické přípravě je nutné získat schopnosti pro činnosti k ovládnutí klíčových bodů na trasách přesunů, jako např. mostů, tunelů, mimoúrovňových křižovatek, horských průsmyků nebo průjezdy zastavěnou oblastí.

7.2 Činnosti se zadrženými osobami

Návrh opatření k rozvoji schopností pro činnosti se zadržovanými osobami uvádí tabulka č. 3.

Tabulka č. 3: Návrh opatření k získání a rozvoji schopností pro činnosti se zadržovanými osobami

P. č.	Činnosti	DOTLMPI	Návrh/náprava	Účinek/efekt
1.	Zabezpečení eskortace, chodu v zadržovacích zařízeních a péče o zadržené osoby	M	Ve spolupráci se zástupci Pozemních sil AČR, Sekce podpory GŠ AČR a Náčelníkem VP stanovit odpovědnost za výstavbu a chod v zadržovacích zařízeních.	Prevence problémů spojených se zabezpečením zajatců.
		D	Aktualizace dokumentů VP v souladu se STANAG 2226 Ed 2.	Vznik nových metodik výcviku.
		T	Výcvik jednotky VP ke zvládnutí činností spojených s eskortací osob, získáváním informací, chodem, ostrahou a střežením zadržovacích zařízení.	Získání potřebných schopností. Podíl na získání informací od zajatců.
		M,T	Pořízení neletálních prostředků „TASER“ a následný výcvik s novými neletálními prostředky.	Předcházení použití letálních zbraní.
2.	Identifikace a evidence zadržovaných osob		Rozvoj biometrie (viz kapitola 4.1.3).	Zvýšení ochrany sil. Identifikace osob, registrace zajatců. Prevence nepřátelské činnosti nežádoucích osob.
3.	Získávání informací od zadržených osob	D	Rozdělení kompetencí mezi vojenským průzkumem a VP.	Jednoznačně stanovená odpovědnost. Nedublování schopností. Využití stávajících schopností VP.
		T	Výcvik příslušníků VP v těchto dovednostech.	Příprava personálu.
4.	Kontrola dodržování pravidel v zadržovacích zařízeních	D, L	Ve spolupráci s Inspektorem AČR stanovit odpovědnosti za dohled nad dodržováním pravidel v zadržovacích zařízeních.	Prevence vzniku nezákonného zacházení se zajatci. Snížení pravděpodobnosti neúspěchu operace z důvodu špatného veřejného mínění.
5.	Zadržování vlastních vojáků v operacích	D	Jednání s Ministerstvy spravedlnosti a vnitra.	Ujasnění pravidel a postupů.

Zdroj: Vlastní

Všechna uvedená opatření mají významný přínos ke zlepšení činností VP a v konečném důsledku i požadovaný efekt.

7.3 Biometrie

Návrh opatření pro získání schopností pro činnosti spojené s evidencí a identifikací osob pomocí biometrie je uveden v tabulce č. 4.

Tabulka č. 4: Návrh získání a rozvoje schopností pro biometrii.

P. č.	Činnost	DOTLMPI	Návrh/náprava	Účinek/efekt
1.	Biometrie	D, M	Zavedení národní databáze a její správa.	Získání databáze.
		M	Pořízení přístrojů „SEEK AVENGER“.	Získání schopnosti odběru biometrických dat.
		T	Výcvik příslušníků VP v kurzech biometrie.	Připravený personál.
		T	Příprava a výcvik analytiků pro oblast porovnávání a vyhodnocování biometrických dat v databázi.	Získání schopnosti porovnání a vyhodnocení dat.
		I	Získání oprávnění vstupu do mezinárodní databáze.	Získání schopnosti sdílení dat.

Zdroj: Vlastní

I v tomto případě navrhovaná opatření zvyšují schopnosti jednotek VP a tím také pravděpodobnost jejich úspěšného působení v operacích. Pro přípravu personálu je nutné, aby ve spolupráci s velitelstvím sil v Evropě (EUCOM) byl připraven společný program výcviku, který se v zahraniční operaci zaměří především na otázky praktického provádění a následně technického řešení odeslání biometrických dat do společné databáze. Z důvodu kapacitního omezení počtu osob v kurzu je nutné stanovit priority v pořadí pro výcvik příslušníků VP, kteří budou tyto úkoly plnit především mimo území ČR.

Možnosti biometrie je možné využít nejen v operacích, ale také v mírovém životě. Tuto technologii je možné využít např. pro objektovou bezpečnost při ochraně objektů MO, kdy se nahradí současné bezpečnostní prvky identifikace osob (magnetické karty) systémy snímání biometrických dat, jakými jsou např. skenování prstů, dlaně či oční rohovky.

8. Návrh změn v organizační struktuře jednotek Vojenské policie

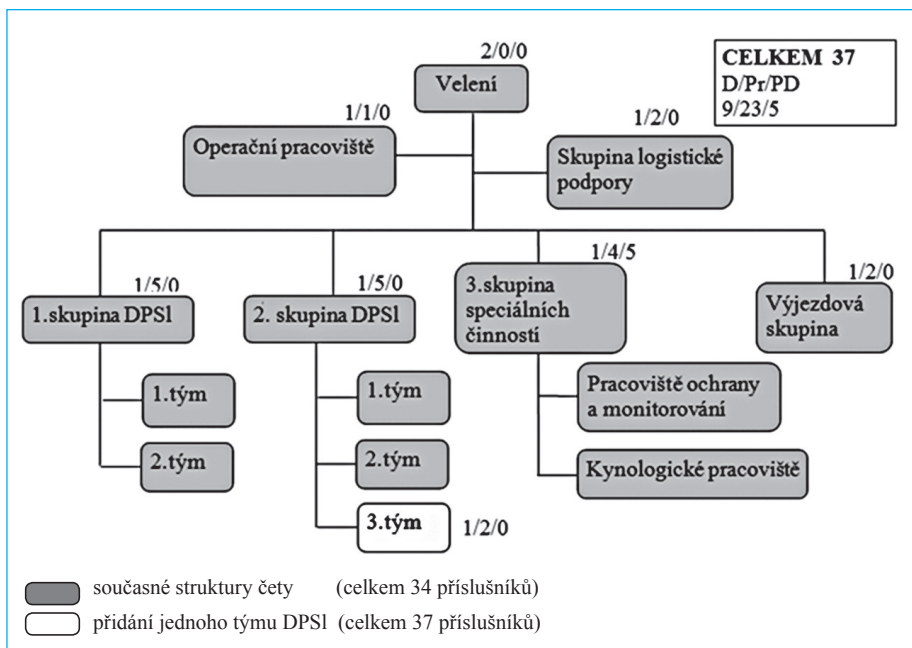
Analýza stávajících organizačních struktur poukazuje na nutnost eliminace některých nedostatků a úpravu struktury jednotek VP. Ta se týká zejména změn u vyčleňovaných jednotek do mezinárodních operací a také změn v mírové struktuře Vojenské policie. Navrhovaná opatření, pokud by byla přijata, umožní jednotkám VP efektivnější plnění úkolů v operacích i s ohledem na fázi dominance (tabulka 5).

Tabulka č. 5: Návrh změn v organizačních strukturách jednotek VP

P. č.	Jednotka	Návrh/náprava	Účinek/efekt
1.	Struktura čtyř VP v operacích	Zvýšení počtu příslušníků VP ve výkonné části jednotky VP.	Možnost plnění více úkolů současně ve prospěch PrÚU.
2.	Struktura roty VP v operacích	Zařazení pozice PM nad stanovený počet příslušníků roty 75. Nejvhodnější zařazení PM se jeví přímo v O-3, kde jsou zařazení např. starší důstojníci letectva, PVO, ženijní podpory apod.	Zvýšení koordinace policejních jednotek. Nový poradní orgán pro velitele BÚU v oblasti policejní podpory.
		Výběr vhodných kandidátů na pozici PM v rámci brigádního úkolového uskupení i mezinárodního praporu VP NATO.	Kvalitní obsazení nově vzniklé pozice.
3.	Mírová struktura pohotovostních oddělení (PohOd)	Získání potřebných 50 systemizovaných míst ve prospěch VP.	Nutný předpoklad pro realizaci změny.
		Úprava struktur PohOd, vznik skupiny SOM	Kompaktní jednotka pro nasazení do operací.
		Pořízení dvou souprav systému monitorování a ochrany pro skupiny SOM pro PohOd. Vhodným zařízením se jeví typ SOM3, který poskytuje dostatečné spektrum potřebných schopností.	Získání schopnosti monitorování a ochrany v rámci PohOd. Eliminace zatížení VelOSVP.
		Výcvik a příprava PohOd jako vyčleňovaných jednotek (rot) VP.	Sladění jednotky a usnadnění výcviku jednotky VP.
		Důsledným naplňováním CT 2013 E1101 zařazovat příslušníky PohOd do jazykových kurzů.	Zvýšení jazykové připravenosti příslušníků VP.

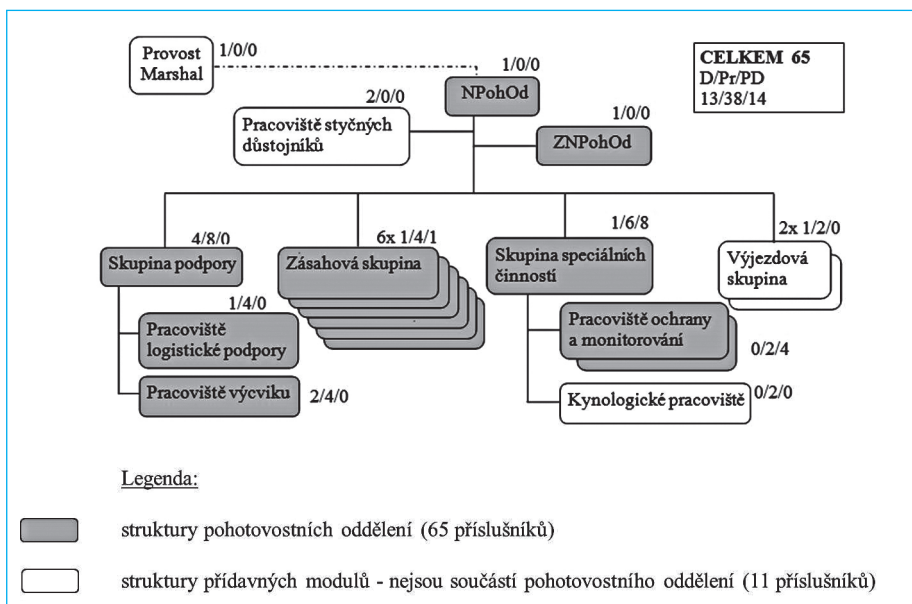
Zdroj: Vlastní

Jedná se především o funkci PM u brigádního úkolového uskupení (v současné době nevytvořena) a o malý počet výkonných policejních prvků u čtyř VP v rámci praporečnického úkolového uskupení. Pro eliminaci slabých stránek, při vyčleňování jednotky VP v síle roty, je vytvoření pozice PM nezbytné (obrázek 2). U jednotky v síle čtyř se vhodným řešením jeví rozšíření struktury této jednotky o jeden tým DPSI. Navýšení počtu týmů DPSI ze 4 na 5 a počtu příslušníků čtyř VP z 34 na 37 je u praporečnického úkolového uskupení přijatelné (obrázek č. 1).

Obrázek č. 1 - Navrhovaná struktura jednotky (čety) VP ve struktuře PrÚU

Zdroj: Vlastní

Obrázek č. 2 - Navrhovaná struktura PohOd

Zdroj: Vlastní

9. Návrh změn v mírové struktuře Vojenské policie

Je nutné mít na paměti, že v případě nasazení jednotek VP do operací bude VP plnit i nadále úkoly spojené s policejní ochranou OS na území ČR. Pro eliminaci slabých stránek při vyčleňování jednotky VP v síle roty, se vhodným řešením jeví přetvoření struktury PohOd, v souladu se strukturou vyčleňovaných rot VP. Tím je možno dosáhnout stavu, kdy v případě aktivace jednotky VP lze nasadit kompaktní vycvičenou a sladěnou jednotku, kterou by tvořili příslušníci vždy jen jednoho z Velitelství VP. Možným návrhem řešení tohoto nedostatku je vhodné navýšení tabulek mírových počtů VP o 50 (2×25) systemizovaných míst. Celkové počty příslušníků PohOd by vzrostly ze současných 40 na 65 (obrázek č. 2).

Závěr

Dosavadní působení VP ČR v zahraničních operacích mělo zpravidla charakter stabilizačních, rekonstrukčních, popřípadě jiných aktivit umožňujících činnost civilních autorit. Současný vývoj bezpečnostního prostředí ovšem naznačuje, že operace vysoké intenzity nemusí být v blízké budoucnosti výjimkou. Česká republika, aby dostala svým závazkům, bude nucena podílet se i na těchto operacích. S využitím všech dostupných sil a prostředků, včetně jednotek VP, bude muset disponovat souborem schopností, které budou veliteli příslušného úkolového uskupení napomáhat při plnění jeho úkolů v operacích.

Orgány odpovědné za rozvoj schopností dostávají těmito návrhy do rukou možný nástroj, jakým směrem rozvíjet schopnosti VP pro její činnost v operacích vysoké intenzity. Návrhy vychází z aktuálních poznatků a informací o rozvoji požadovaných schopností, jako i potřeb, kam směřovat rozvoj sil pro jejich použití v budoucích operacích.

Poznámky k textu a použitá literatura

- [1] Kolektiv autorů UO Brno. Použití ozbrojených sil v operacích. Studijní text. Brno, 2011, s. 68–69.
- [2] Joint Publication 5-0, Joint Operation Planning. 2011. s. 119–122, Joint Publication 3-0, Joint Operations. 2011. s. 114–115.
- [3] Military Police and Counterinsurgency Operation. Operation Iraqi Freedom. Initial Impressions Report.
- [4] Provost Marshal je vojenský policista, který poskytuje poradenství přímo veliteli úkolového uskupení ve všech otázkách týkajících se vojenských i civilních policejních činností, včetně otázek policejního vyšetřování protiprávní činnosti. Je odpovědný za odborné a metodické řízení nasazených sil a prostředků VP, za koordinaci policejních činností se složkami VP ostatních států NATO a s ostatními bezpečnostními složkami působícími v prostoru operace. Zároveň koordinuje činnost mezi VP a civilními policejními jednotkami hostitelského státu. Provost Marshal je součástí štábu od sboru až do úrovně brigády.
- [5] ROČEK, J., s. 23–30.
- [6] Příkladem může být zničení 507 Maintenance Company v Iráku na počátku vojenských operací v roce 2003, díky ztrátě orientace na MSR v důsledku špatného značení tras.
- [7] Příkladem takové situace byl kolaps pohybu vojsk v údolí Swat, při ofenzivě koaličních sil proti pakistánskému Talibánu. Tehdy se uváděl počet až 480 tis. uprchlíků, utíkajících z míst předpokládaných nebo probíhajících bojů.
- [8] NATO MILITARY POLICE FUTURE CAPABILITY STUDY, s. 29–40.
- [9] Přidělení odpovědnosti (gesce) za cíle výstavby schopností Capability Targets 2013 k 1. 7. 2013.
- [10] AMovP-1, *Nářízení a postupy pro přesuny po komunikacích, stanovení orgánů a jednotek, které odpovídají za organizaci a řízení přesunů*. NATO Standardization Agency, 1998. 49 s.

Další použitá literatura

- Česká republika. Zákon č. 219/1999Sb., o ozbrojených silách ČR, ve znění pozdějších předpisů. In: Praha, 1999. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz>.
- Česká republika. Zákon č. 300/2013 Sb., o Vojenské policii a o změně některých zákonů. In: Praha, 2013. Dostupné z: <http://www.systemaspi.cz>.
- Doktrína Armády České republiky. 3. Vydání. In: MO ČR – VHÚ Praha, 2013. ISBN:978-80-7278-619-0. 156 s.
- FM 3-19.1 (FM 19-1), *Military Police Operations*. Washigton. DC: Headquarters, Department of the Army, 2001. 116 p.
- FM 3-19.40 (FM 19-40), *Internment/ Resettlement Operations*. Washigton. DC: Headquarters, Department of the Army, 2001. 234 p.
- Joint Publication 3-0, *Joint Operations*. DoD, Washington, USA, 2011. 204 p.
- Joint Publication 5-0, *Joint Operation Planning*. DoD, Washington, USA, 2011. 264 p.
- Kolektiv autorů UO Brno. *Použití ozbrojených sil v operacích*. Studijní text. In: Brno 2011. S-10261.
- Military Police and Counterinsurgency Operation. *Operation Iraqi Freedom*. Initial Impressions Report (IIR), 2008. 195 p.
- MURČEK, M. *Tvorba modulárních organizačních struktur Vojenské policie*. Brno 2012. Závěrečná práce v kurzu generálního štábu. Univerzita obrany.
- NATO MILITARY POLICE FUTURE CAPABILITY STUDY. Report writing team, 2014. 42 p.
- NEUBAUER, J. *Misto, úloha, úkoly a možnosti VP AČR v operacích na podporu míru*. Brno, 2005. Disertační práce. Univerzita obrany.
- OKP MO, *Obranná strategie České republiky*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2012. 12 s. ISBN 978-80-7278-606-0.
- Pub-31-10-01, *Pozemní síly v operacích*. VGHMÚř Dobruška, 2011. 294 s.
- ROČEK, J. *Použití Vojenské policie v budoucích operacích*. Brno, 2014. Závěrečná práce v kurzu generálního štábu. Univerzita obrany.
- STANAG 2226 Ed 1: *NATO Military Police Doctrine and Procedures*. In: Brusel: NATO HQ, 2002. APP-12. 125 p. Dostupné z: <http://engineers.ihs.com>.
- STANAG 2226 Ed 2, *NATO Military Police Guidance and Procedures*. NATO Standardization Agency, 2013. ATP-3.7.2. 66 p.
- STANAG 2296 Ed 1: *Allied Joint Doctrine for Military Police*. In: Brusel: NATO HQ, 2009. AJP-3.2.3.3. Dostupné z: <http://ihs.com>.
- STANAG 6502, *Captured Persons, Material and Documents*. NATO Standardization Agency, 2007. AJP-2.5(A). 186 p.
- ZP NVP 26/2006, *Závazný pokyn Náčelníka Vojenské policie č. 26 – Doktrína Vojenské policie NATO*. Ministerstvo obrany České republiky, Praha 2005. 95 s.

Seznam použitých zkratk

BÚU	Brigádní úkolové uskupení
CIMIC	Vojensko-civilní spolupráce
CP	Shromaždiště zajatců (Collecting Points)
CRC	Crowd and Riot Control (potlačování nepokojů, kontrola davu)
CJTF	
CP	Check Point (kontrolní bod)
C-IEDs	Counter Improvised Explosive Devices (ochrana před improvizovanými výbušnými zařízeními)
DOTLMPFI	(Doctrine–Organisation–Training–Leadership–Materiel– Personnel–Facilities– Interoperability)
DPSI	Dopravně pořádková služba
DNA	Genetická informace (deoxyribonukleová kyselina)
EOD	Explosive Ordnance Disposal (odstraňování výbušného materiálu)

EPW	Enemy Prisoner of War (válečný zajatec)
EUCOM	Velitelství sil v Evropě
EUBG	European Union Battle Group (bojová skupina EU)
FOC	Final Operational Capabilities (plné operační schopnosti)
HF	Zajatecký (zadržovací) tábor (Holding Area/Facilities)
HMV	Hlavní místo velení
IZS	Integrovaný záchranný systém
MNF-I	Multi-National Force Iraq (mnohonárodní síly pro Irák) MNC-NE
MP	Military Police (vojenská policie zemí NATO)
MSR	Main Supply Route (hlavní zásobovací trasa)
NATO MNMPBAT	NATO Multinational Military Police Batalion
NRF	NATO Response Force (Nato síly rychlé reakce)
NVP	Náčelník Vojenské policie
O-3	Operační oddělení
ODOS	Objekty důležité pro obranu státu
OKS	Odbor kriminální služby
PM	Provost Marshal
PohOd	Pohotovostní oddělení
POW	Prisoner Of War (válečný zajatec)
PrÚU	Praporní úkolové uskupení
ROE	Rules of Engagement (pravidla nasazení)
SOG-AČR	Útvar speciálních operací Vojenské policie při nasazení do operace na území Afghánistánu
SOM	Systém ochrany a monitorování
STANAG	NATO Standardization Agreement (standardizační dohoda) TMP
ÚU	Úkolové uskupení
VelOSIVP	Velitelství ochranné služby Vojenské policie VelVP
VelOSIVP	Velitelství ochranné služby Vojenské policie
VP	Vojenská policie (součást resortu Ministerstva obrany ČR)
ZP NVP	Závazný pokyn náčelníka Vojenské policie